

EUROOPAN PARLAMENTTI

2004

2009

Istuntoasiakirja

10.11.2004

B6-0162/2004

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

neuvoston ja komission julkilausumien johdosta

työjärjestyksen 103 artiklan 2 kohdan mukaisesti

esittäjä(t): Jan Marinus Wiersma

ulkoasiainvaliokunnan puolesta

Euroopan unionin "Althea"-sotilasoperaatiosta Bosnia ja Hertsegovinassa

Euroopan parlamentin päätöslauselma Euroopan unionin "Althea"-sotilasoperaatiosta Bosnia ja Hertsegovinassa

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon neuvoston 12 päivänä heinäkuuta 2004 hyväksymän yhteisen toiminnan 2004/570/YUTP Euroopan unionin sotilasoperaatiosta Bosnia ja Hertsegovinassa¹,
 - ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 21 artiklan,
 - ottaa huomioon 10. huhtikuuta 2002 antamansa päätöslauselman Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (ETPP) tämänhetkisestä tilasta sekä Euroopan unionin ja Naton suhteista²,
 - ottaa huomioon yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta (tärkeimmistä kysymyksistä ja perusvalinnoista) antamansa päätöslauselmat, erityisesti 26. syyskuuta 2002³ ja 23. lokakuuta 2003⁴ antamansa päätöslauselmat,
 - ottaa huomioon 13. maaliskuuta 2003 antamansa päätöslauselman Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaoperaatiosta entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa⁵,
 - ottaa huomioon 10. huhtikuuta 2003 antamansa päätöslauselman Euroopan uudesta turvallisuus- ja puolustusjärjestelmästä⁶,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 103 artiklan 2 kohdan,
- A. panee merkille neuvoston 12 päivänä heinäkuuta 2004 hyväksymän yhteisen toiminnan ja Euroopan unionin neuvoston ilmoituksen Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaoperaatiosta (ETPP), koodinimeltään "Althea", Bosnia ja Hertsegovinassa, joka on ensimmäinen Euroopan unionin laajamittainen sotilasoperaatio, johon osallistuu noin 7000 sotilashenkilöä, kun aiempiin pieniin operaatioihin osallistui vähemmän henkilöstöä ("Concordiaan" entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa noin 350 sotilashenkilöä ja "Artemikseen" Kongossa noin 1400 sotilashenkilöä),

¹ EUVL L 252, 28.7.2004, s. 10.

² EUVL C 127 E, 29.5.2003, s. 579.

³ EUVL C 273 E, 14.11.2003, s. 295.

⁴ EUVL C 82 E, 1.4.2004, s. 599.

⁵ EUVL C 61 E, 10.3.2004, s. 379.

⁶ EUVL C 64 E, 12.3.2004, s. 599.

- B. katsoo, että kaikille EU:n operaatioille, joissa voidaan turvautua voiman käyttöön, EU:n nykyisen Bosnian ja Hertsegovinan poliisioperaation tehtävien lisäksi, on pyrittävä hankkimaan laaja julkinen tuki ja niissä on noudatettava demokraattisen legitimitetin tiukimpia normeja,
- C. palauttaa mieliin YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1551 (hyväksytty 9. heinäkuuta 2004), jossa muistutetaan osapuolia siitä, että ne ovat sitoutuneet tekemään täysimääräisesti yhteistyötä entisen Jugoslavian alueen kansainvälisen tuomioistuimen kanssa ja luovuttamaan oikeuskäsittelyä varten kaikki henkilöt, joita vastaan tuomioistuin on nostanut syytteen,
- D. panee merkille Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston tuen tälle operaatiolle¹, jolla huolehditaan tulevaisuudessa suurimmasta osasta Pohjois-Atlantin liiton (NATO) SFOR-joukkojen tehtävistä vuoden 2004 loppuun mennessä,
- E. ottaa huomioon, että operaation yhteisten kustannusten arvioidaan olevan 71,7 miljoonaa euroa ja että jäsenvaltiot kattavat ne suoraan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 28 artiklan 3 kohdan mukaisesti ja niitä hallinnoidaan "Athena"-mekanismilla, joka perustettiin 23. helmikuuta 2004 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2004/197/YUTP²,
- F. toteaa, että turvallisuustilanne Bosnia ja Hertsegovinassa on kohentunut huomattavasti sodan päätyttyä vuonna 1995, mutta maan turvallisuutta uhkaavat edelleen monet huomiota vaativat uhat, ennen kaikkea järjestäytyneestä rikollisuudesta ja korruptiosta, kansainvälisestä terrorismista, sisäisistä levottomuuksista ja etnisistä jännitteistä aiheutuvat uhat,
- G. huomauttaa, että nykyiset, vuoden 1995 Daytonin sopimuksista peräisin olevat, hauraat institutionaaliset puitteet eivät anna Bosnia ja Hertsegovinan valtiolle mahdollisuutta selvittää tehokkaasti ja menestyksekkäästi edellä mainituista uhkista,
- H. ottaa huomioon, että sadat tuhannet pakolaiset eivät edelleenkään ole kyenneet palaamaan koteihinsa ja että tämä johtuu osaltaan alueelle jätetyistä maamiinoista, jalkaväkimiinat ja ajoneuvomiinat mukaan lukien, joiden vuoksi suuret osat alueesta ovat äärimmäisen vaarallisia; ottaa huomioon, että miinanraivaus on ratkaiseva ennakkoehto taloudelliselle kehitykselle ja vakaudelle, etenkin matkailun ja maatalouden suhteen,
- I. suosittelee voimakkaasti hyväksymään Bosnian ja sen naapurivaltioiden välisen rauhansopimuksen, joka pohjautuu Daytonin sopimukseen ja jolla luodaan keskinäistä luottamusta ja viralliset kahdenväliset yhteistyösopimukset ennen EU:n jäsenyysneuvottelujen aloittamista; panee merkille, että rauhansopimukset voidaan valmistella kansainvälisessä kokouksessa, johon osallistuvat alueen kaikki valtiot, EU:n jäsenvaltiot, YK ja Yhdysvallat,

¹ UNSCR 1551 (2004), hyväksytty 9. heinäkuuta 2004.

² EUVL L 63, 28.2.2004, s. 68.

- J. tunnustaa, että NATO:n johtamat vakautusjoukot (SFOR) olivat ratkaisevassa asemassa rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisessä Bosnia ja Hertsegovinassa, koska ne auttoivat takaamaan jatkuvan vakauden ja estivät väkivaltaisuuksien puhkeamisen uudelleen,
- K. toteaa, että NATO säilyttää päämajansa Sarajevossa, jossa toimii noin 250 sotilas- ja siviilihenkilöä, joiden ensisijainen tehtävä on jatkaa NATO:n vuoropuhelua Bosnia ja Hertsegovinan kanssa puolustusuudistuksista, vastata yhdessä EU:n kanssa terrorismin torjunnasta ja kaikista nimettyjen sotarikollisten etsimiseen liittyvistä kysymyksistä, korostaa, että nimettyjen sotarikollisten kiinni ottaminen ja saattaminen oikeuden eteen on kansainvälisen yhteisön, Naton ja viime kädessä Euroopan unionin uskottavuuden koetinkivi ja ennakkoehto myöhemmälle sovinnolle,
- L. korostaa, että Bosnia ja Hertsegovinan vakautuminen on valtavan tärkeää koko alueen vakaudelle ja että sen instituutioiden vahvistumisella voi olla ratkaisevan tärkeä vaikutus naapurimaiden ratkaisua vaille oleviin institutionaalsiin ja valtiollisiin kysymyksiin,
1. panee tyytyväisenä merkille EU:n uuden koordinoitun ja yhdenmukaisen lähestymistavan Bosnia ja Hertsegovinaan, johon sisältyvät kokonaisvaltainen Bosnia ja Hertsegovinan strategia¹, EU:n erityisedustajan uusi toimeksianto², siviilinäkökulmat, kuten vakautus- ja assosiaatioprosessi sekä yhteisön jälleenrakennus-, kehitys- ja vakautusapuohjelma (Cards), Euroopan unionin poliisioperaatio³ samoin kuin tulevat sotilaalliset "Althea"-vakautusjoukot;
 2. pahoittelee jälleen sitä, että Euroopan parlamentti ei voi osallistua, koska perustamissopimus rajoittuu parlamentin oikeuteen tulla kuulluksi ja rajalliseen oikeuteen saada tietoja;
 3. on pahoillaan myös päätöksestä rahoittaa tämä operaatio yhteisön yleisen talousarvion ulkopuolelta perittävin varoin;
 4. katsoo, että "Althea"-operaatiolla olisi vahvistettava EU:n kokonaisvaltaista Bosnia ja Hertsegovinan lähestymistapaa ja tuettava maan edistymistä aikanaan kohti EU:n jäsenyyttä; panee myös tyytyväisenä merkille lausumat, joiden mukaan tällä operaatiolla on tarkoitus vahvistaa paikallista poliisikapasiteettia ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa siten, että vastuu turvallisuudesta siirretään asteittain paikallisviranomaisille;

¹ Kokonaisvaltainen Bosnia ja Hertsegovinan strategia esiteltiin pääpiirteissään ulkosuhteiden neuvostossa 14. kesäkuuta 2004 ja hyväksyttiin Eurooppa-neuvostossa 17.–18. kesäkuuta 2004. EU:n neuvosto, 10099/04, Bryssel, 15. kesäkuuta 2004.

² Neuvoston yhteinen toiminta 2004/569/YUTP, 12. heinäkuuta 2004, EUVL L 252, 28.7.2004, s. 7–9.

³ Neuvoston yhteinen toiminta 2002/210/YUTP, 11. maaliskuuta 2002, EYVL L 70, 13.3.2002, s. 1.

5. kannattaa Bosnia ja Hertsegovinan vakautus- ja assosiaatioprosessia, joka muodostaa olennaisen tärkeät puitteet maan matkalle EU:n jäsenyyteen; panee tyytyväisenä merkille EU:n erityisedustajan Lordi Ashdownin uuden toimeksiannon Bosnia ja Hertsegovinan kattavan tukipaketin täytäntöönpanemiseksi, mutta muistuttaa jälleen kerran, että Bosnia ja Hertsegovinan on ensisijaisesti tukeuduttava omiin ponnisteluihinsa;
6. panee tyytyväisenä merkille EU:n päätöksen käyttää NATOn voimavaroja ja toimintakykyä "Althea"-operaatiota varten, jolla vahvistetaan siten kahden järjestön yhteistyö ja pannaan täytäntöön joulukuussa 2002 tehty sopimus EU:n mahdollisuudesta käyttää NATOn suunnittelu- ja johtorakenteita ("Berlin Plus");
7. puoltaa EU:n Bosnia ja Hertsegovinan SFOR-joukkojen ja NATOn maahan jäävien joukkojen mahdollisimman tiivistä yhteistyötä näiden kahden järjestön tehtävien ja vastuiden selkeän jaon varmistamiseksi;
8. pitää tervetulleena NATOn läsnäoloa jatkossakin Bosniassa ja erillistä NATOn pääesikuntaa Sarajevossa NATOn rauhankumppanuusohjelman puitteissa, mutta vaatii, että rauhanturvaamisoperaation vastuun luovuttamisen lisäksi myös vastuu terrorismin vastaisista toimista sekä sotarikollisten tuomitseminen tulisi jättää Euroopan unionille;
9. suosittaa, että EU:n erityisedustaja toimii yhteistyössä EU:n joukkojen komentajan kanssa ja kutsuu NATOn edustajat osallistumaan erityisedustajan koordinoitiryhmän toimintaan koordinoinnin ja yhtenäisyyden takaamiseksi kaikessa EU:n toiminnassa Bosnia ja Hertsegovinassa;
10. panee tyytyväisenä merkille kolmansien maiden aikomuksen osallistua EU:n sotilasoperaatioon;
11. katsoo, että tällä operaatiolla olisi vahvistettava edelleen eurooppalaisten sotilasoperaatioiden yhteistä suunnittelu- ja hallintakapasiteettia EU:n tasolla osana EU:n siviilitason ja sotilaallisen suunnitteluelimen kehittämistä; panee tyytyväisenä merkille pyrkimyksen luoda yhteys sotilaallisten toimien ja EU:n muiden tehtävien välillä Bosnia ja Hertsegovinassa mukaan lukien poliisitoimet, kehittäminen ja koulutus;
12. vaatii, että Althea-operaatiossa sitoudutaan noudattamaan ihmisoikeuksia koskevaa yhteisön lainsäädäntöä ja kansainvälistä lainsäädäntöä;
13. pitää tärkeänä sisällyttää EU:n joukkojen toimintaan vankka "santarmityyppinen" osasto (integroitu poliisiyksikkö) sellaisten tehtävien hoitamiseksi, joita varten sotilashenkilöstöä ei yleensä ole koulutettu ja joita tavalliset poliisijoukot eivät voi hoitaa, ennen kaikkea koska EU:n poliisioperaatiolla ei ole toimeenpanevia valtuuksia, joten se voi ainoastaan antaa neuvoja ja seurata tapahtumia; korostaa tässä yhteydessä, että on tärkeää pyrkiä luomaan monikulttuuriset paikalliset poliisivoimat, jotka nauttivat maan kaikkien yhteisöjen luottamusta;

14. kehottaa EU:n sotilas- ja poliisijoukkoja samoin kuin Bosnia ja Hertsegovinan siviiliviranomaisia toimimaan tiiviissä yhteistyössä etsiessään aktiivisesti sotarikollisia ja torjuessaan kaikkia terrorismin muotoja;
15. suosittaa, että EU:n joukot jatkavat SFORin viimeaikaista käytäntöä siirtää pienten sotilasryhmien verkosto asumaan väestön keskelle "vastaanottotaloihin" tilanteen tasalla pysymiseksi ja läsnäolon aiheuttaman pelotteen ylläpitämiseksi huolimatta joukkojen määrän vähentämisestä 12 000:sta 7 000:een kesäkuussa 2004;
16. korostaa, että on tärkeää jakaa selkeästi komentoketjun vastuut EU:n Bosnia ja Hertsegovinan joukkojen komentajalle ja EU:n operaation komentajalle, joka toimii Pohjois-Atlantin puolustusliiton Euroopan-joukkojen apulaiskomentajana (DSACEUR) Pohjois-Atlantin puolustusliiton Euroopan-joukkojen pääesikunnassa (SHAPE); pitää myönteisenä, että Italiassa Napolissa toimivan NATOn alueelliseen pääesikuntaan perustetaan EU:n esikuntayksikkö;
17. vaatii, että EU:n erityisedustajan on pidettävä ajantasaisina "Althea"-operaation integroituja ja koordinoituja siviili- ja sotilasnäkökulmia ja että poliittisten ja turvallisuusasioiden komitean (PSC) puheenjohtajan, joka vastaa EU:n sotilasoperaation poliittisesta ja strategisesta johdosta, on tiedotettava Euroopan parlamentille säännöllisesti;
18. katsoo, että senkaltaisten tilanteiden välttämiseksi, johon jouduttiin Kosovossa maaliskuussa 2004, valiokunnalle on tiedotettava, kuinka päätöksenteon on suunniteltu toimivan EU:n eri elinten välillä äkillisissä väkivaltaisuuksien puhkeamisissa; vaatii neuvostoa antamaan erityisesti Althea-operaation toimintavalmiuksia ja voimankäyttövaltuuksia koskevia tietoja;
19. toivoo, että EU:n siviilitason ja sotilaallisen suunnitteluelimen perustaminen on tärkeä edistysaskel analysoitaessa "Althea"-operaatiota ja saatuja kokemuksia, koska tavoitteena on tehdä EU:sta entistä tehokkaampi toimija siviilitason ja sotilaallisessa kriisinhallinnassa;
20. vaatii tiedustelutoiminnan alan koordinoitua ja suosittelee, että otettaisiin käyttöön erityinen järjestelmä etnisten jännitteiden mahdollisuutta koskevien tietojen koordinoimiseksi EU:n, NATOn, Yhdysvaltojen ja muiden alueen toimijoiden välillä;
21. vaatii neuvostoa määrittelemään EU:n tarkkailuvaltuuskunnan aseman Bosnia ja Hertsegovinassa ja vahvistamaan sitä, jotta siitä tulee asianmukainen ja jotta tämä siviilitason tekijä voidaan ottaa osaksi Althea-operaatiota;
22. panee tyytyväisenä merkille, että operaatiota arvioidaan kuuden kuukauden kuluttua, ja kehottaa EU:n erityisedustajaa ja poliittisten ja turvallisuusasioiden komitean puheenjohtajaa toimittamaan tätä arviointia koskevan lausuman parlamentille;
23. kehottaa, että puheenjohtajakokous valtuuttaa asiasta vastaavan valiokunnan lähettämään selvitysvaltuuskunnan Bosnia ja Hertsegovinaan arvioimaan saavutettua edistystä;

24. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle ja jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden parlamenteille sekä Bosnia ja Hertsegovinan parlamenteille ja hallituksille.